

Heidi Avellan skriver i Sydsvenskan 29/6 att Emma Bergenholtz från Sveriges förenade HBTQ-studenter, SFQ, inte har belegg för sina påståenden om heteronormativitet i högre utbildning. Avellan likställer en generaldirektörs vilja att bygga utan bygglov med hbtq-personers rätt att inte bli diskriminerade på högskolor och universitet. Därmed underminerar och avfärdar Avellan SFQ:s argument och framställer det som att det inte finns någon anledning att vara upprörd över hbtq-studenters situation och utbildningars innehåll på svenska lärosäten.

SFQ arbetar för att förbättra kvaliteten i högre utbildning utifrån ett normkritiskt perspektiv och ett hbtq-perspektiv. Idag är studiemiljön och utbildningsinnehållet i den svenska högre utbildningen undermålig enligt SFQ. Genom att inte förbättra studiemiljön förlorar Sverige studenter, framtida forskare och kompetent arbetskraft samtidigt som studenter som läser klientorienterade utbildningar inte får verktyg att gå ut och bemöta verkligheten med alla olika typer av människor den innehåller. Det är en tydlig brist i utbildningsinnehållet. Det genus- och hbtq-perspektiv som enligt de allra flesta likabehandlingsplaner ska genomsyra utbildningar och finnas implementerat genomgående finns ingenstans att se i det vardagliga arbetet.

Visst har hatbrottsstatistiken gått ner sedan 80-talet. Det har Heidi Avellan rätt i. Färre hbtq-personer blir nedslagna ute på stan en lördagkväll. Men på universitet och högskolor är inte misshandel det stora problemet. Det är inte hatfulla kommentarer, även om de definitivt förekommer. Problemet är att hbtq-personer och hbtq-frågor osynliggörs. Det handlar om vem som har rätt att existera och vem som har rätt till en utbildning. Den högre utbildningen är idag anpassad för en vit, heterosexuell cis-person med medelklassbakgrund och en normativt funktionell kropp.

Det finns oerhört stora mängder personer som inte har någon naturlig plats på universitet och får kämpa sig till rätten att höras i en föreläsningssal. Kämpa för att få synas, kämpa för att ens orka sitta där. Hbtq-personer osynliggörs genom att de allra flesta exempel i kurslitteraturen är heterosexuella cis-personer. Och det tär på en. Enligt Sveriges förenade studentkårers rapport "Klara dig själv" från 2008 funderar homo- och bisexuella personer i högre utsträckning på att hoppa av sina utbildningar än heterosexuella. Heteronormativiteten finns i den högre utbildningen och dess påverkan är verklig. Lika verklig som knytnävsslag, men inte lika uppenbart synlig för de som lever inom normernas ramar.

Sveriges förenade HBTQ-studenter har genom projektet Avslöja heteronormen! samlat in berättelser från studenter på universitet och högskolor i snart två år. Berättelserna kommer inte bara från hbtq-personer då det inte bara är hbtq-personer som ser problem i att ha en heteronormativ utbildningsmiljö och ett heteronormativt utbildningsinnehåll. Berättelserna från Göteborgs universitet och Chalmers visar bland annat på upplevelser av utanförskap, direkt homofobi, antagen heterosexualitet och kommentarer om "normalutvecklade kroppar" från personal och kurslitteratur. Föreläsare använder härskartekniker mot studenter som ifrågasätter kursinnehållet från ett normkritiskt hbtq-perspektiv och transpersoner blir respektlöst bemötta av lärare och andra studenter. Att vifta bort de erfarenheterna på grunden att det var värre förr och att vi ändå har gått framåt är att normalisera ett förtryck och förminska en redan utsatt grupp:s rätt att uttala sig.

Exemplen från projektet Avslöja heteronormen! som lyftes i City:s artikel är få. Men de är vga för att de inte framgår i sin helhet och för att Avellan kritiserar lösryckta citat från en tidningsartikel. De belegg som efterfrågas finns tydligt i Håbeteku:s rapport "Avslöja heteronormen! på GU och Chalmers" som Avellan refererar till men inte verkar ha läst. Avellan kritiserar att alla känner sig kränkta nu för tiden, och förminskar därmed hbtq-

studenters upplevelser. Även om intentionen inte är att kritisera SFQ och påståendet att den högre utbildningen är heteronormativ är det det som blir resultatet.

Framför allt tar sig Avellan tolkningsföreträde. Alltför ofta är de som uttalar sig om utsatta gruppers situation egentligen personer som inte har någon förståelse för den situationen. Tolkingsföreträdet visar sig ännu tydligare i att Emmas pronomen i krönikan har bytts från det föredragna "hen" till "hon". Avellan tar sig rätten att utifrån namn och utseende bestämma åt Emma vad hen vill bli kallad, och använda ett annat pronomen än det som är föredraget och används i den ursprungliga artikeln.

Visst finns det goda exempel på universitet och högskolor som har könsneutrala toaletter, jobbar med att integrera genusperspektiv och normkritik i undervisningen och faktiskt gör stora ansträngningar för att hbtq-personer inte ska osynliggöras. Men SFQ vill inte ge medaljer till högskolor och universitet för att de låter bli att osynliggöra eller diskriminera. Kunskap och färdigheter om hbtq-personers livsvillkor borde vara en självklarhet i högre utbildning. Hbtq-personers rättigheter är ingenting som ska uppfyllas för att få en guldstjärna. De borde vara en självklarhet från början.

Hbtq-studenter är enligt Avellan inte en särskilt svag grupp, och det anser inte heller Sveriges förenade HBTQ-studenter. Studenter som inte följer normer kring kön, identitet, uttryck, sexualitet och relationer är inte en svag grupp som behöver extra stöd och hjälp. Det krävs styrka för att orka studera i en heteronormativ miljö. Vi menar att alla studenter och hela samhället skulle må bättre om heteronormen ströks från kursplanerna i högre utbildning.

Emma Bergenholtz
Förbundskassör Sveriges förenade HBTQ-studenter

Antonika Perttula
Förbundsordförande Sveriges förenade HBTQ-studenter